

Romaernes situation i 11 EU-medlemsstater – Undersøgelsesresultaterne kort fortalt

Undersøgelserne kort fortalt

Dette factsheet indeholder de første resultater af undersøgelserne. Resultaterne er baseret på en analyse af en del af de tilgængelige data. De fremlagte resultater er således det første skridt på vejen mod at rette op på den alvorlige mangel på data om de samfundsøkonomiske vilkår og rettigheder for romaer i EU.

Hvilke lande var med?

- FRA's pilotundersøgelse om romaer omfattede Bulgarien, Frankrig, Grækenland, Italien, Polen, Portugal, Rumænien, Slovakiet, Spanien, Den Tjekkiske Republik og Ungarn.
- UNDP's (FN's udviklingsprogram), Verdensbankens og Europa-Kommissionens regionale undersøgelse om romaer omfattede fem af disse lande, nemlig Bulgarien, Rumænien, Slovakiet, Den Tjekkiske Republik og Ungarn – og derudover seks lande uden for EU på Vestbalkan samt Republikken Moldova.

Hvem blev interviewet?

- På tværs af de 11 EU-medlemsstater blev 22 203 romaer og ikke-romaer interviewet i de to undersøgelser, hvilket repræsenterede 84 287 husstandsmedlemmer.
- Deltagerne, såvel romaer som ikke-romaer, blev interviewet personligt i deres hjem.
- Personer, der identificerede sig selv som romaer. I Frankrig drejede dette sig om personer, som identificerede sig selv som *gens du voyage* (omrejsende personer), der lever i campingvogne på dertil indrettede bopladser. Romaer fra Rumænien, som er EU-borgere og i øjeblikket boende i Frankrig, blev også interviewet; resultaterne for denne gruppe vil blive fremlagt i en senere rapport.
- Den del af befolkningen, som bor i samme område eller i nærheden af de romaer, der blev interviewet. I denne rapport omtales denne gruppe "ikke-romaer".

Hvad blev der spurgt om?

- Spørgsmål om grundlæggende sociodemografiske forhold for alle husstandsmedlemmer
- Spørgsmål om deres situation med hensyn til beskæftigelse, uddannelse, sundhedspleje og bolig
- Spørgsmål om nærområdet og dets infrastruktur

- Spørgsmål om integration, forskelsbehandling, bevidsthed om rettigheder og medborgerskab
- Spørgsmål om mobilitet og migration

Hvor repræsentative er resultaterne?

- Resultaterne er repræsentative for de romaer, der bor i områder med en befolkningstæthed, der er højere end det nationale gennemsnit.
- Resultaterne for ikke-romaer er ikke repræsentative for flertallet af befolkningen, men kan fungere som benchmark for romaer, eftersom de interviewede ikke-romaer deler samme miljø, arbejdsmarked og social infrastruktur som romaerne.

Hvad viser resultaterne

Resultaterne giver et nedslående billede af situationen for romaerne i undersøgelsen. Sammenligningen med de ikke-romaer, som bor i nærheden, viser store forskelle når det gælder deres samfundsøkonomiske situation; ligesom situationen for de adspurgte ikke-romaer også er bekymrende. Resultaterne bekræfter det behov, der blev afdækket i Europa-Kommissionens meddelelse om *En EU-ramme for de nationale strategier for romaernes integration frem til 2020*: "Der er behov for en målrettet indsats i dialog med romaerne på både nationalt plan og på EU-plan".

De angivne indikatorer viser, at **i de 11 EU-medlemsstater, der er omfattet af undersøgelserne** er romaernes samfundsøkonomiske situation på de fire hovedområder, beskæftigelse, uddannelse, sundhed og bolig ikke tilfredsstillende, og gennemsnitligt værre end situationen for de ikke-romaer, der bor i nærheden. Indikatorerne viser også, at romaerne fortsat er udsat for forskelsbehandling og ikke i tilstrækkelig grad er bevidste om de rettigheder, som de er garanteret efter EU-lovgivningen, f.eks. direktivet om race-lighed (2000/43/EF).

Uddannelse:

- I gennemsnit går kun ét ud af to romabørn i undersøgelsen i førskole eller børnehave;
- Med undtagelse af Bulgarien, Grækenland og Rumænien, går ni ud af 10 romabørn i den skolepligtige alder (7-15 år) i skole;

- Deltagelsen i uddannelse falder drastisk efter den obligatoriske skolegang: kun 15 % af de unge romaer i undersøgelsen færdiggør deres almene gymnasiale uddannelse eller erhvervsrettede uddannelse.

Beskæftigelse:

- I gennemsnit er færre end én ud af tre romaer i lønnet beskæftigelse;
- Én ud af tre adspurgte romaer sagde, at de er arbejdsløse;
- Andre sagde, at de er hjemmegående, pensionister, ikke arbejdsdygtige eller selvstændige.

Sundhed:

- Én ud af tre adspurgte romaer i alderen 35 til 54 år sagde, at de har helbredsproblemer, der begrænser dem i deres daglige aktiviteter;
- I gennemsnit er omkring 20 % af de adspurgte romaer ikke dækket af sygeforsikring eller ved ikke, om de er dækket.

Bolig:

- I romahusstandene i undersøgelsen bor der i gennemsnit flere end to personer i et rum;
- Ca. 45 % af romaerne bor i husstande, der mangler mindst én af følgende basale faciliteter: indendørs køkken, indendørs toilet, indendørs bruser eller bad og elektricitet.

Fattigdom:

- I gennemsnit bor omkring 90 % af de adspurgte romaer i husstande med en indkomst under den nationale fattigdomsgrænse;
- I gennemsnit bor omkring 40 % af romaerne i husstande, hvor nogen har været nødt til at gå sulten i seng mindst én gang i løbet af den seneste måned, fordi de ikke havde råd til at købe mad.

Forskelsbehandling og bevidsthed om rettigheder:

- Omkring halvdelen af romaerne i undersøgelsen sagde, at de har været udsat for forskelsbehandling i de seneste 12 måneder på grund af deres etniske baggrund;
- Omkring 40 % af romaerne i undersøgelsen er bekendt med love, der forbyder forskelsbehandling af etniske minoriteter, når de søger arbejde.

Hvordan kan de politiske beslutningstagere bruge undersøgelsens resultater?

De politiske beslutningstagere kan bruge denne dokumentation, fordi den peger på nogle vigtige overvejelser, der bør indgå i videreudviklingen, gennemførelsen og overvågningen af nationale strategier og handlingsplaner for romaernes integration.

- Er der fokus på romabørnenes deltagelse i førskoleundervisningen? Fokuseres der tilstrækkeligt på overgangen fra grundskolen til ungdomsuddannelserne? Er der fokus på romaernes gennemførelse af uddannelse på alle niveauer – navnlig i regioner og lokalsamfund med en høj koncentration af romaer?
- Fokuseres der på uddannelsesniveau og færdigheder, når man forsøger at gøre noget ved arbejdsløsheden blandt romaer? Sigter uddannelse mod at afhjælpe manglerne i denne henseende?
- Fokuseres der på de aspekter af boligområdet, hvor romaernes behov er mere akutte, som f.eks. med hensyn til plads og adgang til basale faciliteter (indendørs køkken, indendørs toilet, indendørs bruser/bad, elektricitet)?
- Fokuseres der på at forbedre romaernes sundhedsvilkår og på at sikre lige adgang til sygeforsikring?
- Tages der hånd om fattigdommen på en måde, som eksplicit, men ikke eksklusivt er målrettet mod romaer, og som tager hensyn til både romaernes og ikke-romaernes behov?
- Fokuseres der på behovet for at bekæmpe forskelsbehandling og sigøjnerfjendtlighed og på at forbedre den lige adgang til uddannelse, beskæftigelse, bolig og sundhedsydelse?
- Er mekanismerne med hensyn til bekæmpelse af forskelsbehandling, bevidstgørelse om grundlæggende rettigheder og retlig prøvelse indrettet på en måde, så alle har tillid til, at de kan anmelde forskelsbehandling og krænkelse af de grundlæggende rettigheder?

For at mindske forskellen mellem situationen for romaer og ikke-romaer skal nationale strategier gennemføres effektivt. Og for at kunne overvåge, hvor effektive strategierne er og måle fremskridtet i praksis, bør der udarbejdes gode overvågningsværktøjer.

Vejen frem

FRA vil gentage undersøgelsen to gange midtvejs i og ved afslutningen af Europa 2020-processen. Dette vil tilvejebringe robuste og sammenlignelige data, som vil hjælpe EU's institutioner og EU's medlemsstater med at måle opnåede fremskridt. I denne periode vil FRA samarbejde med medlemsstaterne og andre vigtige aktører om at udvikle overvågningsmetoder, som kan muliggøre en komparativ analyse af romaernes situation i hele EU.

Yderligere oplysninger:

Yderligere oplysninger fås på FRA's hjemmeside på:
http://fra.europa.eu/fraWebsite/roma/roma_en.htm